

УДК 378.616-05.051

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/22.166969>

Катерина ОРДУ,
аспірант кафедри педагогіки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
ім. К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) kateryna_77@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті проаналізовано дефініції понять «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність сімейних лікарів». Охарактеризовано компетенції, які властиві професійно компетентному сімейному лікарю. Зазначено, що професійна компетентність майбутнього сімейного лікаря – це сформованість особистості на основі персональних і професійно важливих компетенцій, яка ґрунтується на комплексі набутих професійних знань, умінь і навичок, культури мовлення, прогностичних, аналітичних, проектувальних, саморегуляційних здібностей, необхідних для професійної діяльності сімейного лікаря.

Ключові слова: компетентність, компетенція, професійна компетентність, сімейний лікар, професійна компетентність сімейних лікарів.

Kateryna ORDU,
Postgraduate of
State institution “South-Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky”
(Odesa, Ukraine) kateryna_77@ukr.net

PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE FAMILY DOCTORS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

The article describes the definitions of the concepts of “competence”, “professional competence”, “family doctor”, “professional competence of family doctors”.

The purpose of the article to consider the essence of the concept of “professional competence”. It is indicated that competence is “a pre-set social norm (requirement) for the student’s educational preparation, which is necessary for a qualitative productive activity in a certain sphere, that is, socially fixed result”. The consequence of gaining competence is competence, which provides for an appropriate personal characteristic of the individual, an adequate attitude to the subject of activity, etc. In our opinion, a structural components must be a professionally competent future doctor: cognitive – possession of the amount of training information and professional knowledge, ways of mastering them; operational – the ability to realize knowledge in practice through the existing system, skills and abilities, fundamental-applied actions and operations; axiological – integration of the system of personally important qualities and professionally important properties into the professional activities of the doctor.

According to scientists, the pedagogical conditions for the formation of professional competence of future family doctors can be grouped into the following groups: organizational and procedural: curriculum of preparation, schedules of the educational process, material and technical support, determination of criteria of the level of professional competence; selection of content of training sessions, integration of various topics, development of web-based interactive teaching and methodological support of disciplines; forms, methods and means of student training and assessment of success; psychological and pedagogical: implementation of diagnostics of personal development of students, determination of criteria, levels of competence formation of future family doctors; motivational-self-regulation: the establishment of optimal conditions for the formation of motivation among students

It is noted that the professional competence of a future family doctor is the formation of a person on the basis of personal and professionally important competencies, which is based on a set of acquired professional knowledge, skills and abilities, speech culture, prognostic, analytical, designing, self-regulatory abilities necessary for the professional activity of a family doctor.

Key words: competence, professional competence, family doctor, professional competence of family doctors.

Постановка проблеми. Останнім часом у нормативних документах про освіту йдеться про запровадження компетентнісного підходу до навчання. Основними поняттями цього підходу є поняття компетенції та компетентності. У науко-

вій педагогічній літературі ще немає остаточного розуміння цих понять. Кожен із науковців на власному інтуїтивному рівні визначає сутність цих понять, саме тому має місце таке велике розмаїття їх тлумачень, які дуже часто суперечать одне

одному. Водночас в освітній практиці ці поняття знайшли широке використання, отже, є необхідність глибше й повніше розглянути ці поняття. Ми обрали системний підхід до дослідження цих понять. Поняття «компетентність» і «компетенція» співвідносяться між собою засобами родовидових відношень. Сутність їх ми виявимо за допомогою контекстуального аналізу різних джерел: словники й енциклопедії, наукові дослідження (монографії, дисертації), навчальні й навчально-методичні посібники.

Аналіз досліджень. На основі аналізу наукової й фахової літератури наведемо основні підходи до трактування понять «компетенція» та «компетентність». Так, під поняттям «компетенція» вчені розуміють сукупність взаємозалежних якостей особистості (знання, уміння, навички, способи діяльності), що задаються до певного кола предметів і процесів і необхідні для якісної, продуктивної діяльності щодо них (Кучай, 2016: 154); інтегративне поняття, що містить такі аспекти: готовність до оцінювання, готовність до дії, готовність до рефлексії (Пометун, 2005: 18); об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь і навичок, ставлень тощо в певній сфері діяльності людини як абстрактного носія (за матеріалами дискусій, організованих у рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний рівному»); деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості чи якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань і досвіду діяльності в певній сфері (Головань, 2008: 34).

За великим тлумачним словником сучасної української мови компетенція – гарна обізнаність із чим-небудь; коло повноважень певної організації або особи. Компетентний – той, який має достатній рівень знань у якій-небудь галузі; кваліфікований, ґрунтується на знанні, із чим-небудь гарно обізнаний, тямущий (Бусел, 2005: 445).

Згідно з енциклопедією освіти, компетенції – це «наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, котра необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплений результат». Наслідком набуття компетенції є компетентність, яка передбачає відповідну особистісну характеристику індивіда, адекватне ставлення до предмета діяльності тощо (Кремень, 2008: 409).

У деяких наукових працях терміни компетенція й компетентність вживаються як синоніми (Дж. Равен), в інших вони чітко розмежовуються (В. Краєвський, А. Хуторський). На думку Н. Нагорної, така невідповідність виникла вна-

слідок неточного перекладу рекомендацій Ради Європи, коли англійське «competency» помилково перекладалося на співзвучне «компетенція». Причиною цього є відповідність двох українських еквівалентів «компетенція» і «компетентність» одному англійському – «competency» («competence») (Нагорна, 2007: 266).

У системі вітчизняної освіти проблему компетентності розробляла група відомих учених (Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубочова), які визначили ключові компетенції в навчанні: навчальна (уміти навчатися); громадянська; загальнокультурна; інформаційна; соціальна; здоров'язберігаюча (Тітова, 2017: 408).

С. Шишов, В. Кальней вважають, що компетенція – це загальна здатність, яка ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, нахилах, які набуваються завдяки навчанню (Агранович, 2013: 16).

Компетенція, за визначенням О. Овчарук, – об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень та ін. у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія. Предметна компетенція є сумою знань, умінь і характерних рис у межах предмета, що дозволяє особистості виконувати певні дії через власне ставлення (Овчарук, 2009).

Одним із розробників компетентнісного підходу Г. Галажею визначено п'ять ключових компетенцій, якими повинні володіти молоді європейці: політичні й соціальні; міжкультурні, комунікативні, ІКТ-компетенції та компетенції до самоосвіти.

Отже, в основі терміна «компетенція» лежить латинське *competentia*, що походить від *compe* – «взаємно прагну, відповідаю, підходжу»; *ten* – знання, коло повноважень особи, досвід, а під компетентністю розуміється поінформованість, обізнаність, авторитетність; кваліфікація, результативність. Педагогічна наука оперує поняттями «компетентність, компетентності», водночас нові стандарти освіти дотримуються поняття «компетенція».

Якщо заглибитись у власне розуміння й сприйняття, то компетентність – це певна освіченість, майстерність, обдарованість тощо. Бути компетентним – це те саме, що почуватися вільно, добре розбиратись у чомусь. Володіючи різними видами компетенції, людина може й не бути компетентною.

Слід зазначити, що вченими означені поняття розглядаються по-різному. Наприклад, для одних дослідників компетентність – це єдність когнітивного, предметно-практичного й особистісного компонентів; інші в її структурі виокремлюють мотиваційний, змістовий і процесуальний ком-

поненти; зарубіжні дослідники переважно визначають три основних елементи в компетентнісній освіті – знання, уміння й навички, цінності (ставлення); експерти програми «DeSeCo» вважають, що структура компетентності охоплює пізнавальні ставлення й практичні навички, цінності, емоції, поведінкові компоненти, знання й уміння (Муризіна, 2017: 123).

Як зазначає Дж. Равен, компетентність – це специфічна здатність, що необхідна для ефективного виконання конкретної дії в певній предметній сфері й уміщує вузькоспеціальні знання, особливі предметні навички, засоби мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії.

На думку О. Муризіної, компетентність – це особливий тип організації предметно-специфічних знань, що дозволяють приймати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності (Муризіна, 2017: 123).

Компетентність, за визначенням В. Чернобай, – наявність знань і досвіду, які необхідні для ефективною діяльності в певному фаху. Компетентність (лат. *competens* – «відповідний, належний, той, що підходить, здібний, обізнаний, уміння») – якість людини, яка володіє всебічними знаннями в будь-якій сфері й думка якої є авторитетною (Чернобай, 2014: 227).

М. Головань, С. Дубінін вважають, що компетентність є системним поняттям, яке має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики й властивості. Компетентність – це інтегрована система знань, умінь, навичок, здібностей і цінностей, яка необхідна для професійної й соціальної діяльності та розвитку особистості випускників і яку вони зобов'язані засвоїти та продемонструвати після завершення частини чи всієї освітньої програми (Головань, 2008: 23; Дубінін, 2016).

І. Зимня класифікує типи ключових компетентностей відповідно до спрямованості особистості (на себе, на інших, на діяльність) (Зимня, 2003: 35).

Таким чином, на нашу думку, серед ключових компетентностей слід виділити особистісну (яка пов'язана із внутрішнім світом людини, її світоглядом, потребами, переконаннями, мотивацією, інтересами, схильностями, індивідуально-психологічними особливостями тощо); соціальну (яка пов'язана з оточенням, життям суспільства, соціальною діяльністю особистості, її взаємодією із соціальним середовищем тощо); діяльнісну (що пов'язана з провідною діяльністю особи – гра, навчання, трудова, професійна, наукова діяльність тощо).

О. Овчарук зазначає, що компетентність – це інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід,

знання, уміння, ставлення, поведінкові реакції. Компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії (Овчарук, 2009).

Ю. Рубін усі думки про вживання компетенції й компетентності в педагогіці умовно поділяє на три групи. 1. Ці терміни – данина моді, можна обійтися без них, оскільки є класичні прототипи – рівень підготовки випускника й освітні вміння. Але пережитки нашої практичної діяльності призвели до спрощення цих понять, і вони набули недостатньо глибокої суті. Звідси й виникла необхідність нового опису якості освіти. 2. Компетенція й компетентність уже широко використовуються в інших видах життєдіяльності людини й визначають високу якість її професійної діяльності. Цю ж суть таким поняттям надає й педагогіка для опису якості підготовки своїх клієнтів. 3. Для перспективи розвитку змісту освіти знадобилися похідні від термінів, що використовуються у множині. Але при невдалому перекладі з англійської такі похідні вже давно з'явилися. Можливо, компетенції й компетентності в подальшому опишуть складну структуру діяльності тих, хто навчає й додадуть інноваційний характер і резерв у розвиток самого змісту освіти (цит. за Леонтьян, 2012: 74).

Таким чином, можна дійти висновку, що терміни «компетенція» й «компетентність» не просто дуже близькі за значенням (деякі вважають їх синонімічними, а інші взагалі не вживають один із них, щоб уникнути незрозумілості), а й споріднені, не чітко викладені у вітчизняній літературі, тому й потребують подальшого більш ретельного вивчення; розглянуті проблеми, які стосуються обох дефініцій, залишаються актуальними й невирішеними досить тривалий час.

Мета статті. Зважаючи на те, що в ЗВО, зокрема й медичних, здійснюється підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності, вважаємо за доцільне розглянути сутність понять «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність».

Виклад основного матеріалу. До визначення дефініції «професійна компетентність» також є різні підходи. Західний досвід моделювання компетентностей представлений дослідженнями Н. Хомського (1965 р., Массачусетський університет), Дж. Равена (Лондон, 1984 р.), які тлумачать їх у матеріалах Ради Європи (1990 р.).

В. Адольф зазначає, що професійна компетентність – це складне утворення, яке вміщує комплекс

знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність і ефективність побудови навчально-виховного процесу (цит. за Овчарук, 2009: 118).

На думку Н. Агранович, професійна компетентність фахівця – це здатність ефективно використовувати набуті знання, уміння й навички й здатність вирішувати ту чи іншу проблему, здійснювати активний пошук нового досвіду й визначати його самостійну цінність; наявність умінь і навичок самостійності в плануванні, організації, контролі власної діяльності. Під компетенцією розуміють оволодіння, поряд зі знаннями, уміннями та навичками, ще й здатністю максимально адекватно поводити себе в таких професійних ситуаціях, які не завжди можна передбачити теоретично (Агранович, 2013).

Погодимось з думкою Г. Балла, що професійна компетентність – це володіння системою знань, умінь і навичок, достатньою для успішного розв'язання того кола трудових задач, яке відповідає поточним і передбачуваним на найближче майбутнє функціональним обов'язкам працівника. Професійна компетентність включає в себе змістовний і процесуальний компоненти та вимагає для успішного вирішення професійних завдань у відповідних умовах постійного володіння новою інформацією й оновлення знань і вмінь (цит. за Чорнобай, 2014).

Ураховуючи специфіку діяльності лікаря, його професійна компетентність базується на ключових навичках, а саме: професійних, комунікативних, дослідницьких і наукових компетентностях.

Отже, під час навчання в ЗВО майбутні фахівці мають оволодіти професійною компетентністю.

За твердженням І. Бека, керівництво формуванням професійної компетентності тільки тоді може дати позитивний результат, коли воно впливатиме на особистість не прямо, а через розгортання внутрішньої активності, через організацію її внутрішніх мотиваційних сил, що визначають поведінку. Конкретні механізми професійного розвитку є індивідуально-своєрідними й відповідають вихідним індивідуальним особливостям (цит. за Муризіна, 2017: 34).

Г. Кліщ відзначає, що до складу професійної компетентності входить науково-дослідна, проектно-конструктивна, адміністративно-управлінська, виробнича та педагогічна діяльності. Спеціальна професійна компетентність – вид і ступінь професійної підготовки молодого фахівця, наявність у нього професійних компетенцій (тобто готовність і прагнення), необхідних для вико-

нання визначеної професійної діяльності. Їх зміст (зміст інструментальної основи) визначається державними кваліфікаційними характеристиками (Кліщ).

Сьогодні система медичної освіти різних країн орієнтована на кінцевий результат – підготовку лікарів, які володіють різнобічними навичками й мають широкий світогляд, здатні інтегрувати свою роботу в діяльність усіх працівників сектора охорони здоров'я й інших професійних напрямів, можуть самостійно приймати професійні рішення на підставі оволодіння визначеним колом функцій і завдань. Всесвітня організація охорони здоров'я запровадила визначення сучасного висококваліфікованого лікаря як особи, що надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує та враховує інтереси й потреби суспільства. Згідно із цим було розроблено документи, у яких відображено кваліфікаційні вимоги до сучасного лікаря з урахуванням темпів зростання наукової бази медицини, існування різноманітних моделей організації охорони здоров'я, наявності глобальних інтеграційних процесів у світі. Мета цих документів – привернути увагу до нових потреб системи охорони здоров'я, які диктують необхідність змін у системі медичної освіти. Відправним документом реформування системи вищої медичної освіти в Україні став Проект Стратегії розвитку медичної освіти в Україні (Стратегія, 2018). Відповідно до Стандарту вищої освіти ОНМедУ (Наказ № 290-0 від 13.06.2016 р.) випускник спеціальності 222 «Медицина» у процесі навчання має оволодіти низкою компетентностей, серед яких здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Таким чином, професійно компетентному майбутньому лікарю, на нашу думку, має бути властивий певний набір структурних компонентів: когнітивний – володіння обсягом навчальної інформації та професійними знаннями, способами оволодіння ними; операційний – здатність до реалізації знань на практиці через сформовану систему, навичками й уміннями фундаментально-прикладних дій і операцій; аксіологічні – інтеграція системи особистісно важливих якостей і професійно важливих властивостей у професійну діяльність лікаря.

Сімейний лікар – це дипломований медичний працівник, який особисто надає первинну медико-санітарну допомогу та безперервну допомогу

окремим хворим, сім'ям незалежно від віку, статі та виду захворювання.

Тематика формування професійної компетентності майбутніх сімейних лікарів протягом останніх років починає активно розвиватися як у нашій країні так і за кордоном, що втілюється у працях багатьох учених. Проведений аналіз наукових досліджень показує різні підходи до визначення педагогічних умов формування професійної компетентності лікарів за працями А. Вербицького, Т. Вороніна, О. Гуменюк, Р. Гуревич, К. Делегей, Н. Жаркова тощо. Узагальнюючи вимоги до професіоналізму сімейного лікаря з різних літературних джерел, можна виокремити основні елементи залежно від освітніх, організаційних і психолого-педагогічних умов їх формування.

О. Муризіна вважає, що загальноприйнятими педагогічними умовами формування професійних компетенцій фахівців є соціальні, психолого-педагогічні й організаційно-методичні. Соціальні фактори характеризуються сучасними вимогами до особистості, потребами людини в діяльності, у постійному підвищенні кваліфікації; розробленням професіограми фахівця як еталонної моделі. До психолого-педагогічних факторів належать особливості змісту й характеру діяльності особистості як суб'єкта й об'єкта освітнього процесу; рівень готовності до діяльності. Організаційно-методичні фактори показують особливості процедури й організації освітнього процесу.

Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх сімейних лікарів можна об'єднати в такі групи: організаційно-процесуальні (навчальний план підготовки, графіки навчального процесу, розклад занять, матеріально-технічне забезпечення, визначення критеріїв рівня професійної компетентності); відбір змісту навчальних занять, інтеграція різних тем, розроблення веб-орієнтованого інтерактивного навчально-методичного забезпечення дисциплін; форми, методи й засоби навчання студентів і оцінки успішності; психолого-педагогічні умови (здійснення діагностики особистісного розвитку студентів, визначення критеріїв, показників, рівнів сформованості компетентності майбутніх сімейних лікарів); мотиваційно-саморегуляційні

(установлення оптимальних умов для формування мотивації в студентів) (Муризіна, 2017: 124).

Погодимось із думкою Н. Тітової про те, що професійно компетентному майбутньому сімейному лікареві мають бути властиві такі компетенції: когнітивна, професійно-релевантна, операційна, аксіологічна, інформаційна, проектувальна, аналітична, комунікативна, креативна (творча), соціальна (соціально-професійна позиція й ролі, які виконує фахівець у медичній галузі: лікар-ординатор, завідувач, керівник та ін.), рефлексивна (орієнтація на успішність майбутньої професійної діяльності); саморегуляційна – здатність людини до оволодіння процедурою цілісного процесу навчання (Тітова, 2017: 323).

Таким чином, формування професійної компетентності сімейного лікаря в закладі вищої медичної освіти будемо розуміти як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, системними знаннями з природничо-гуманітарних, фундаментальних і клінічних дисциплін; уміння застосовувати їх у нових, нестандартних ситуаціях; розвиток особистісно важливих якостей, особливо здатності до саморегуляції, що забезпечить комплексне становлення майбутнього сімейного лікаря.

Варто відзначити, що сформованість вищезазначених компетенцій у майбутнього сімейного лікаря протягом навчання в медичних ЗВО дозволить оволодіти відповідними діагностичними алгоритмами, здатністю приймати адекватні терапевтичні рішення, здатністю розпізнавати патологічні стани й надавати невідкладну допомогу, можливістю проводити диференційну діагностику найбільш поширених захворювань і скласти протокол лікування, можливістю використання нових інформаційних технологій із метою діагностики й лікування хворих.

Висновки. Отже, професійна компетентність майбутнього сімейного лікаря, на нашу думку, – це сформованість особистості на основі персональних і професійно важливих компетенцій, яка ґрунтується на комплексі набутих професійних знань, умінь і навичок, культури мовлення, стилю спілкування, аналітичних, прогностичних, проектувальних, саморегуляційних здібностей, необхідних для професійної діяльності сімейного лікаря.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агранович Н., Ходжаян А. Мотивация повышения психолого-педагогических компетенций преподавателя для обеспечения инновационного подхода непрерывного медицинского образования на современном этапе. Современные проблемы науки и образования. 2013. № 2. URL: www.science-education.ru/108-8888.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн.) / Уклад. і голов. ред. В. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Головань М. Компетентність і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. 2008. № 3. С. 23–30. URL: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf.

4. Дубінін С., Ваценко А., Пілюгін В., Улановська-Циба Н., Передерій Н., Рябушко О., Овчаренко О. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів при вивченні дисципліни «Медична біологія». URL: http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/645/1/formyvannya_%20profesiynoi_kompetencii.pdf.
5. Зимняя И. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. Высшее образование сегодня. № 5. 2003. С. 34–42.
6. Клич Г. Професійна компетентність як мета підготовки лікарів у медичному університеті Відня. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp8/Klish.pdf.
7. Лейко С. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rppt_2013_4_15.
8. Леонтьян М. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер.: Педагогіка. 2012. Т. 188, Вип. 176. С. 73–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2012_188_176_18.
9. Муризіна О. Комунікативна професійна компетентність з реанімації у сімейних лікарів на різних етапах очного безперервного навчання. URL: http://culturehealth.org/hogokz_knigi/Arhiv_DOI/09_10.11.2017.HOGOKZ/19.pdf.
10. Овчарук О. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 5 (13). URL: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.
11. Стратегія розвитку медичної освіти в Україні. Проект. URL: <http://moz.gov.ua/article/public-discussions/strategija-rozvitku-medichnoi-osviti-v-ukraini>.
12. Тітова А. Формування професійної компетентності майбутніх сімейних лікарів. URL: <http://dspace.pnp.edu.ua/bitstream/123456789/8602/1/Titova.pdf>.
13. Чорнобай В. Професійна компетентність та її складові. Науковий вісник Національного університету біо-ресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2014. Вип. 199 (1). С. 409–413. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2014_199%281%29__66.

REFERENCES

1. Ahranovych N. Motyvatsyya povyshenyya psykholoho-pedahohycheskykh kompetentsyy prepodavatelya dlya obespechenyya ynnovatsyonnoho podkhoda nepreryvnoho medytsynskoho obrazovanyya na sovremennom etape. [Motivation to enhance the psychological and pedagogical competencies of the teacher to provide an innovative approach to continuous medical education at the present stage]. *Sovremennye problemy nauky y obrazovanyya*. 2013. № 2. URL: www.science-education.ru/108-8888 [in Russian].
2. Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayin's'koyi movy (z dod. i dopov.) [Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language (with additional and additional materials)]. Uklad. i holov. red. V.T. Busel. K.; Irpin': VTF «Perun», 2005. 1728p. [in Ukrainian].
3. Holovan' M. Kompetentsiya i kompetentnist': dosvid teorii, teoriya dosvidu [Competence and competence: the experience of theory, the theory of experience]. *Vyshcha osvita Ukrayiny*. 2008. № 3. pp. 23–30. URL: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf [in Ukrainian].
4. Dubinin S., Vatsenko A., Pilyuhin V., Ulanovs'ka-Tsyba N., Perederiy N., Ryabushko O., Ovcharenko O. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh likariv pry vyvchenni dystsypliny «Medychna biolohiya». [Formation of professional competence of future doctors in studying the discipline «Medical biology»]. URL: http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/645/1/formyvannya_%20profesiynoi_kompetencii.pdf [in Ukrainian].
5. Zymnyaya Y. Klyuchevye kompetentsyy – novaya paradyhma rezul'tata obrazovanyya [Competences – A New Paradigm of Education Outcomes]. *Vysshche obrazovanye sehodnya*. № 5. 2003. pp. 34–42 [in Russian].
6. Klishch H. Profesiyna kompetentnist' yak meta pidhotovky likariv u medychnomu universyteti Vidnya [Professional competence as a goal of training doctors at the Vienna Medical University]. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp8/Klish.pdf [in Ukrainian].
7. Leyko S. Ponyattya «kompetentsiya» ta «kompetentnist'»: teoretichnyy analiz [The notion of «competence» and «competence»: theoretical analysis]. *Pedahohichnyy protses: teoriya i praktyka*. 2013. Vyp. 4. Pp. 128–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rppt_2013_4_15. [in Ukrainian].
8. Leontyan M. Ponyattya «Kompetentsiya» i «kompetentnist'» u teorii osvity. Concept «Competence» and «Competence» in the theory of education. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2012/188-176-16.pdf>
9. Muryzina O. Komunikatyvna profesiyna kompetentnist' z reanimatolohiyi u simeynykh likariv na riznykh etapakh ochnoho bezpererвноho navchannya. [Communicative professional competence on resuscitation in family physicians at different stages of full-time continuous education]. URL: http://culturehealth.org/hogokz_knigi/Arhiv_DOI/09_10.11.2017.HOGOKZ/19.pdf [in Ukrainian].
10. Ovcharuk O. Informatsiyi tekhnolohiyi i zasoby navchannya. №5 (13). Information technologies and teaching aids. URL: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.
11. Stratehiya rozvytku medychnoyi osvity v Ukrayini .Proekt. [Strategy of medical education development in Ukraine. Project]. URL: <http://moz.gov.ua/article/public-discussions/strategija-rozvitku-medichnoi-osviti-v-ukraini>. [in Ukrainian].
12. Titova A. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh simeynykh likariv [Formation of professional competence of future family doctors]. URL: <http://dspace.pnp.edu.ua/bitstream/123456789/8602/1/Titova.pdf>.
13. Chornobay V. Profesiyna kompetentnist' ta yiyi skladovi. [Professional competence and its components]. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Pedagogica/article/viewFile/3384/3308>.